

И И И А Г И Т П У Н К Т

Тоску беш чылдың шиптирлиги үшкү чылыны беш айлар чоруп турар. Чарык чыл төнөр чоңуулаан. Коллектив буруу эртен дөрт айларда канчаар амыл-даанын түңкөп, чарык чылдың төңкүзүгө чедир канчаар амылдаа, чарыктын дөштүн чедир алып талазы-биле чүңү нылза экил дээрин дугуржуп турар.

Бистин республиканың найысылалы — Кызылдың үлөтүрү Тываның нити үлөтүрүндө кол черни ээлеп турар. Эртен дөрт айларның түңкөп-биле алырга, хоорайның чамдын бүдүрүлгө чарык шыырап амылдаан. Аңаа чинен кылдыр чамдын/саннарын көргүзсөргө мындагы. Үлөтүр продукциянын сайгарынын күнүне планын хоорай нитизинде 103,7 хуу күүсеттин. Пландан дашкаар 592 муу рубльдин продукциянын берген. Буаурулге планын кол-кол көргүзүлгө талазы-биле амыр күүсеттинген. 600 муу киловатт-шан электрэнергияны, 12 муу тонна хумур-дашты, 500 кубометр чыгган демир-бетонну, 322 муу кезек туугу тууузуун, 2,5 муу кирид болгаш 5 муу 600 эмеш хөм идиетерин, 379 тонна ээти болгаш субпродуктуларын, 166 центнер мал узун болгаш өскө-даа продукцияларын план-дан дашкаар бүдүрүп үндүргөн.

Куш-амылдың бүдүрүчүлүү 103,5 хуу күүсеттинген. Амырал хандырылга планын эртен чылдың бо үези-биле деңсээрге 16,5 хуу амыр болган. Автопарктар чарык дөрт айларның даалгазын база амыр боттадырганнар.

Бирги кварталдың түңкөп-биле азыраа социалисттик чарыктын бирги черин ээлзэн алгы заводунун, «Тыва көдөз туугу» трезиниң автобазанын, «Кызыл ТЭС туугу» эргеленин, «Сукпай» совхозтун, хуу чагылар дараар фабриканын, Кызыл-садыг чериниң коллективтеринге партия-ның Кызыл хооромунун болгаш хоорук-коммунак шилчир Кызыл дуктарын тыыс-мылаан. Ийи дугаар чүкү автобүдүрүлгө черинден чолаачыларның 24 бригадалары

чарышта кичирип турар болгаш оларның 9-зунга коммунисттик куш-ажылдык шалпычызы атты тыыскаан. А чолаачылар эштер И. Б. Маров, В. Л. Осинцев, Н. А. Селизнев олар ам харын 1975 чылдың үлүүндө амылдап турары өөрүнчүг.

«Кызыл ТЭС туугу» туугу эргеленинден коммунист Чечее баштаан башкачылар бригаданы, Селизневовга удурунган шунатур-малар бригаданы, механизация эргеленин-ден бекит краннар машинистери Данилюк биле Страшко, эът комбинатында Кар-тымова, Кызыл-садыгның садыгызы Куз-нецова, тыва элчир чети чериниң ин-кумуляторшиги Ефименко — бо эштер болгаш оон-даа өскө хөй-хөй мурунчы амылчылар куш-ажылдык үлгери көргү-зүп, хууда база коллективтиң алган бе-диткен социалисттик хүлээлгелерин хуусаа бетинде күүседир дээр шудургу амылдап турар.

Оң-биле кады чамдын бүдүрүлгө черле-ри бар аргаларында куу деңселе амыл-даан. Хоорайның 4 бүдүрүлгө чери дөрт айларның сайгарылга планын күүседир шыдаваан, оларның арасында туугу мате-риалдарының комбинаты, «Сельхозтех-ники» районнар арасында салгыры, «Ты-ва септелег туугу» трезиниң туугу мате-риалдары кылыр заводу болгаш өскө-даа бүдүрүлгө коллективтери бар. Ийи бүдүрүлгө коллективтери нити продукция бүдүр-үлгө талазы-биле күнүне планын шуут күүсөт-пзэн. А сес коллектив эртен чыл-биле деңсээрге продукцияны бүдүрүлгө шы-нарын куудаткан. Чамдын коллективтер, чинжээлзэргө, Улуг-Хем ыяш үлөтүр амыл-агылы мебель болгаш дилиг материалдарын бүдүрүп үндүргөн, туугу материалдары-ның комбинаты — туугу ыяжын белеткэр-база үндүр сөөртүр талазы-биле көргүз-үлгө күүседир шыдаваан. Ол ышкаа хоорайның амырал хандырылга комби-надының телеателье чери планын күүсөт-пзэн.

Д. ЕНДАН.

Эки шынарлыг, хөй дукту —

Төрзөн чуртка

ҮЛӨГЕРЛИГ БЕЛЕТКЕЛ

Бистин республиканың көдө амыл-агында хөй амыл-кол амырларын бирээзинге санадып турар. Тоску беш чыл дугуржунда 11.629 тонна амыр дукту бистин амыл-агындагы Төрзөн чуртка бээр хүлээлгелери. Ыңча дукту бүдүрүп болур материал-техника база республика-нын колхозтарында, совхозта-рында бар.

Ыңчалза-даа чамдык амыл-агыларда дук кырылганын узамдыктыр чүдү бар. Кыр-гылда пунктуларында куш-ажылдын бүдүрүчүлүү чавыс, дуктун бот-үези бекит бол-гулаар. Чижээ, бистин «Тес-Хем» совхоза бир центнер дуктун бот-үези эртен чыл-дын 700 рубль болган. Бир хойта оонаштыр кыргын азыр дук чыл буру куудал турары дүвүрчөгү. 1962 чыл-да чакырылганда Берт-Дар салгырында бир хойдан-на 2,740 грамм дукту кырып ал-ган турган болза, эртен чыл-дын бир хойта оонаштыр — 1,9 кг дук кырып алган.

Мындагы чептеринин үнүп келир бир чылдагына — хой-нун уксаанын экижидеринче кичээлгенин колхозаа. Дук бүдүрүлгө маалык олуп, хоораа чоруну база шалтыктап турар. Устүнде чептеринин болгаш дуктун чидиринин болдурбас дие, кырылдага бүтү таладык ык белеткери-чи чүгүлө. Ыланга кырылда пунтиларын чогуу оюкко дериш, аңаа амылдар амыл-дери баш удуз четчелээр кер-ек. Чамдыкта оларын чүгө аттарын дамылаар-биле кы-зыгаштылар таварылгалар бар. Чакы буруу, аргаттар ээлиг турар, электрлиг кыр-гылда бир дугаар кичирип турар кичилерин баш удуз өө-редип, чачкыктар керек.

Кырылда аргаттары бис-тин амыл-агыда четчир, Ону өн-нө бүдүрүчүлүг амылдан турган, кол чачыны биле кыр-гырын шүүт болдурбас деп шиптирлзэн бис. Хөй чачы-ны-биле кырылган амылдын бүдүрүчүлүү чөгенин бол-гулар, оон ийиш ийиш кыр-гымга хөй дүгү дески аз-

дыммас, ээди, кежи балыла-ныр.

Эртен чылдын дуржул-газында алгаш көөргө, хөй-жулар хөй кыргылар графигин сагыр дээр, дүгү хөөрзөн, хөөрзөвзөн-даа ылап албайн, хураган-биле кады кыргыл-да пунктузунга сүрүп өскө-даа болгулаар. Кыргычлар дүгү хөөрзөн хойларын узуп алыр дээр хөй уе-шак чидир, кыргыс мал оытап, дышпа-ныр болгай.

Бистин хойжуларымыстын, кыргычларымыстын хойну дурган кыргымынын арга-зын шиптээдип ап турары кошмак. Ол арганын амыл-гынын 1963 чылда хөй амыл-гынын талазы-биле II Бүгү-Россия чогулду хурагында Тыва-дан төлөөлөкчи болуп кыр-гын чораш, херек кырында бүдүрзөн мен. Ыңчан хойну дурган кыргымы талазы-биле делегей чемпиону Г. Бузанин Чаа Заладилдин орта чалап экедген болду. Дүшкөки чаш-сар үезинде Волгоград обла-зын «Привольный» совхозу-нун бир салбырында хойну оренбург арга-биле кыргынын хурадын кыргычларыне көргүскөн. Чемпион кавказ уксаанын 6—7 кг дуктуг хо-ю 1 минута 7 секунда иш-тинде амыл кыргыпкан. Дук доорунаа дык дески кылдыр, бичин-даа дымак чок кыргырын кичи мага-дан хаммас. Делегей чемпиону 1 шакта 65 хойну тайлыг кыргыптан чораш. Каракта-рын кара аржыл-биле дүй шарымы алган, 2 минута 46 секундта бир хойну Боуэн амыр кыргып үндүрдү. Сес шактыг амыл хүнүнде че-мпин 558 хойну кыргып деп, тайлыгындагы биске дынакт-ка. Хойну дүргөн кыргы-мынга кичи ыкча мер-гежиш болур-дур.

Хойну дүргөн кыргымы-нын талазы-биле кыргыч-ларынын семинарларын, өө-редигенин организастары кү-зөчиг. Дук дээр демисел ая-лар чоокшулаан. Бо хүнүнде ону боттадыраа чогуу.

Б. ДОНОДУП.

Тес-Хем район.

Картофель олуртулгасы

Акутияның хөй-хөй колхозтары болгаш совхозтары тараа чаштырылганын ыксы хуусааа дооснаш, картофельди тараа олуртунуң киргенер. Соңу чүктө ол республикага карто-фель олуртулгасын Мегини-Мангаласси районуну Ленин атыг совхозунун механизаторлары массалык-биле эгелзэн. Ол мурунчы амыл-агынын хөу амылданчылары карто-фельди гектага оонаштыр 95 центнери өстүрүп алырын шиптирлзэн.

Шелдеси мектез бол чөдө турар Якутияның картофель-чиери бо чылым гектар бүдүрүлгө-нө 84 центнер карто-фельди өстүрүп алырын хүлээнгенер.

АКУТСК.

(СЗТА-НЫК НОРР.).

ЛЕНИНГРАДЧЫЛАР МУРНУНДА

Совет энергомашина ту-душкунуңуң ийи эң удуз бү-дүрүлгө черлери — Ленинград-тын «Электросила» катти-жасалганы-биле Харьковтуң «Электротехника» заводунуң коллективтериниң социали-сттик чарыктын багыты түнөөдери үндүргөн.

Мурнунда — электрсила-лар Пехтер болган өскө-даа албан черлери эки амылдап түнөөдери сайгарылга пла-нын (кол көргүзүп) ленин-градчылар 101,8 хуу, а ба-разының продукция кылып үндүрерин — 100,6 хуу кү-сеткен.

ЧУРУКТА: электрсила-лар — бригадир И. С. Шаровуң удурунган бригаданың кичигүлери.

М. БЛОХИНИНГ ФОТОСУ.

ҮЛӨТНҮР — КӨДЭЭГЕ

БЕРДЯНСК (Запорожье об-ласть). Көдөз амыл-агы ма-шина тудуунуң Май бир атыг заводунуң шушутуругузын-дан бүдүн чарык минута бу-рунунда-ле ЖВН-6 дээр ма-шина белеп болуп үнүп турар. Оларны амыг үдө хонукта 200 чедир бүдүрүп турар, ол дээрзе мурунда турганында хонукта 20—22 маткага хөй болуп турары ол-дур. 1973 чылда дукту амыл алышчы-нын болгаш көдөз амыл-агы продукттарын белеткери хандырап талазы-биле хемчег-луг дугайында СЭКП ТН-ның болгаш ССР-нун Министрлер Чөвүлелиниң доктаалында

айтылганын бугаар дукту амыл алышчыны эгелзери-ге чедир көдөзниц амыл-иш-чилерин берген турар умур-луг 7 муң матканын иштин-ден 5 муңу но заводтун кол-лентивы берген турар умурлуг.

ЛИПЕЦК. Грязинскийн септелег-механика заводунуң коллектив элеваторларга амылдар тараа көдүрүчү-лери ийи чок хирени чурттуң ыны-буру райондарыне хуу-саа бетинде чоруткулаан. Ын-дыг установалар 200 тонна чедир тараанышан иштинде 70 метр чедир бекитке көдүр-

уп үндүрө бээр аргалыг.

КУТАИСИ. (Грузин ССР). Орджоникидзе атыг завод-тун коллективти бирги чартын чылдын үлүүндөн автомаши-наларга артык кезектериниң сөөлүгү болуп көдөз амыл-агынын хергелениге чору-дуп берген. Көдөзниц амыл-ишчилеринче ыныг артык ке-зектерин ол бүдүрүлгөдө 5,5 миллион рубльге чоруткан. Ол продукцияны чылдың тон-чүзүне чедир 6,5 миллион рубльге чорудуп берген турар, оон ыңай аар чүкү сөөртүр «Нолхид» дээр муң автома-

шиныны болгаш 1400 чартык автожоюуларын чорудуп бээр.

ЧИРЧИК. (Узбек ССР). «Чирчиксельмаш» заводтун коллективти хөвөңниц дегем одурулуг черлерин амылдап кылырынга таарыштырган КРХ-5,4 дээр культиваторлар-ны бүдүреринче шилчип кир-ген. Амыг культиваторларга боаарга, ол чак аргаттар-нын бүдүрүчүлүү 30 хуу бе-дик болуп турар. Оларны до-лузу-биле ажылдар чорук муң-муң механизаторларны хостаса, өскө амылга ажыл-лаар арганы бээр.

ДАЙЫНЧЫНЫН БУДУЖУ

деп, кат чымы чоруп бээр. Эр боюн өзүп келген, амыг шиптиң амык амылдарында сөгөп кезип, өөрүнчүлүг амылдан турар. Солдат оол ол дугайын хөдөж ка-ла-ла эргилдир бойд каапкан. Совет удуштуң тайбын ийиш, аас-кеңигиш амылдарын, хостуг күш-ажылын Гитлер-ниң фашисттер шерия уузу-наар дээр халлап келген. Сол-дат Григорий Прокуляни бо-дунуң үе-чөгө өөрү-биле кады Төрзөн чуртун камгалап ки-рипкен.

Июньдун эгезинде дүш-күрүлгө болган. Ол 1943 чыл. Курск эгезинге фашист-тер калчалык-биле удура-ны турган. Батылганын ко-най ышкан, каржы-дерини болуп, Кызыл Шериге бо-ду-на-ла удураалышканын көргүзүп келген. Ол амыг хонук иштинде фашистер ша-вар халлаашканын калба-биле чорудары ораалданган. Дайынчар чүгү-даа чедип ап чалган.

Григорий Прокуляни мичан артиллерия кеззөгө турган. 120 миллиметр миномет бата-реалынын снаряд октакчын. Узун чаагай дурт-сындыг, дегем, мөгө-шымак эли-перинг, алаштыр-кашпайг амыла эр Григорий батаре-ның бүдүрүлгө дайынчын. Мөгө-шымак болган снаряд октап турар амыр-ла. Бүтү-ле чүвө карак чыныш дээр ая-амыда болур. Ол чүгө «Ота

деп команда болурун манаар. Шыгыш белеткөк соода, Курск эгезинге Кызыл Ше-ригид шаар халлаашканын эгелзэн.

— И чан фашистерге олуңмүң оо согурун таарыш-тырган бис — деп, Григорий Ефимович Прокуляни сактып чүгүлгалаар. — Хүндө ол амыг километр бурунгаргап тур-дуус.

Григорий августтун төңчү-зүндө аар балыгаланган. Оң чамыга фашистерниң снари-ды көп чалышкан. Ол минниң кээрзе, бир-ле госпиталда чыккан. Шериг госпиталдан бир чыл амыг болган үнгөн. Ынавалд болгашы-биле ол Төрзөн суурунга дедир чедип келген.

Совет улус, оң маадырды Кызыл Шерия фашисттер Германияны чыла шапкан. Ыроаның улустарының амы-ны фашисттер аскактап алдырышкан.

Ада-чурттуң Улуг дайы-мыга немес-фашисттер эге-лөкчидерге удуз эрес-дидим демексиги турган олуту Тө-рзөн чурт утпаан. Ол дайын-чы Кызыл сымдыс орден ба-ла медалдар-биле шаңктал-лаан.

1947 чыл. Григорий Ефим-ович Прокуляни амыралда чуртталганын алы-биле Каа-Хем районунуң тогу Са-вот-Сенге дээр чурттай бер-ген. Дайынчы кызат-берге шыгаладымын амыг эркен.

бымыг тура-сорууттү кичи-малда баала-ла тургузучу тайбын ийиш шипи берген. Оң тускай мергенчил — ме-ханизатор.

Төрзөн чериниң чаагай хө-рүңү чарык, аңаа чаагай та-рааны өстүрер, ону чидирип чок аялап алыр дег, аас-ке-жиги кичиге турбас. Дайын-чы уе-чөгүрүн, өлүм-чиди-ми, үрөдөниң хоозуларын көргөн солдат тутал адыш хүнүн, аяе дээрин, тайбын күш-ажылды күдөр турган.

Баштай ол «Коммунизмге өрүк» колхознаа трактор-хоуу бригаданын бригадиринге он амыг чылдың дугузунда үзүктөл чок амылдаан. Оң соода, ону «Фабрика 14 чы-лы» колхозто бригадирдин чоруткан. Аңаа ол баала-ла дегелге бекит буурулдин көргүскөн.

— Дайын соодада чылдар-да берге-ле үзүл тургулду. Машина, техника чедиптес, коллективтиң амыл-агылар чаа-ла организастагынын эгелзэн. Ыңчалза-даа чаа амыралдаче күөл, чүткүлүн салган кичилер амыр-дыкын сатыпмай амылдап турган-нар — деп, фронтучу өөрүш-кү-биле ыңчан сактып чүгү-лгалаан.

Григорий Ефимович Проку-ляни ам пенсионер. Хүндүзүг дымтагылаагы кирсе-даа, ол башкачыга аңаа олуруп ча-дышкан. Оң сактыкнаа тракторист, комбайнер чолаа-

чээлгени салып туралар. Агитаторларын иш-тинде хүлээлгени эң сеткилдик, эки күүселип туралар хөй. Чижээ, Курбане агитколлективин-ден Л. Д. Кукарин, Э. Н. Бухарова, Л. Н. Васи-льева, республиканың Н. С. Зудова, Н. Ф. Па-влова, В. Горлов болган өскө-даа быжыгалап кварталдарында соңукчуларын данзын чо-гуур үезинде тургузуп, ында чурттап турар со-ңукчулар-биле чогуур тайлыбыр амыл-кылын туралар.

Моон-биле чергелештир чамдык агитпунктулар-ның амыл көңүгү кууа деңселе. Чижээ, эгерге, хоорайның шериг комиссарында № 17 агит-пунктуга (эргелекчи И. Ш. Шакиров) амыл бе-хүнперг чедир чогуур деңселе чедир тургу-стумнаан. Амыда чедир агитпунктунуң дериге-шиммедей четке кылдырмаан болган амыл пла-ны тургустумнаан.

Бо агитпунктуга быжыгалаан № 4 болган № 9 школанын, ИХМ-нин тапкыны черинин пар-тия организастары агитпунктга чогуур дува-ны чедирбей, агитаторларын тус-тус кварта-ларга, башкынара оонап быжыгалаанынын үнөөдө соңукчуларын данзын беш чет-ке кылдырмаан.

Бо кошмак амылды деп саваттырып турар агитпунктун амыл амылдар талазы-биле дарып хемчеглерин алыр — соңгарладып бол-бас соңугаларынын бирээзи.

М. ОЧУР-ООЛ.

Чагыдып алынар

АЖЫКТЫГ ЖУРНАЛДАР

«СЭКП ТӨӨГҮЗҮНҮН АЙТЫРЫЛАРЫ»

СЭКП ТН-ның чавында Марксизм-ленинизм институ-дунуң органы — «СЭКП төө-гүзүң айтырылары» деп жур-нал ай саныда үнүп, СЭКП төө-гүзүңуң айтырыларының дугайында, партия тургузуш-кунуң болгаш бүтү-делегей-ниц коммунисттик шипчөөш-тин айтырыларында ха-маарышкан материалдарын паралап турар.

Сайырагыч социалисттик иштиндеги байдалыга эконо-мика, социал харылаалар, идеология талазынга СЭКП-ниң политика-биле, партия-ның иштин амылдын, а о амык амы-лума даштыкы коммунисттик болган баа амылдын партияларын стра-тегиянын болгаш тактика-зын айтырылары-биле холбошкан амыг чүгүлгө соңугаларынын дугайында чүдүлгөдөргө номчуту бүтүзү номчуп ап болур.

Партия чырдыкшыны-ның өөредилгесинде амылдап турар пропагандагерге сүме-лерин база паралаар.

Журналдың бикичилери-ниң арасында СЭКП-ниң удуз-чулары, делегейниң комму-нисттик шипчөөшкенин көсүк амылданчылары, совет болгаш даштыкы өртемденер база кирип турар.

«СЭКП төөгүзүңуң айтыры-лары» деп журналды партия амылданчылары, пропаганда-гер, дээди болгаш ортумак өөредилге черлериниң башка-лары, студенттер болгаш СЭКП төөгүзүң болгаш деле-гейниң коммунисттик шип-чөөшкенин айтырыларын соңугурап турар өскө-даа ки-жилер номчуп болур.

Ук журналга чагыдылганы ай санында кылып болур. Оң өртөз үш айла — 1 р. 50 коп, ады айла — 3 рубль. Ынча-ган бо соңугу чагыдып алы-рыпче келер.

«ПИОНЕР»

ВЛКСМ Төп Комитетиниң болган В. И. Ленин атыг Бүтү-элениң пионер органи-зациязынын Төп Чогулган-ны ай саныда үнүп «Пно-нер» деп журналды 1924 чыл-ды март айда эгелеп чы-рыкче үнүп эгелзэн. «Пно-нер» кымыл талстуктуг уру-ларныкы ийиш өнүк-була-лаан, оларга сураттыг кичи-лерин, бистин Төрзөн чурту-вустун каас-чараш чурумалын эрес-маалыктыр чоруктарын болгаш өскө-даа солун чүгү-лерин хөй-биле чугаалап бе-рип келген.

«Пионер» — уруларныкы урам-чечен чогаал журналды. Оң аргынарында урулар Маршак, Гайдар, Житков, Кас-силь оларын шүлүктөрүн, че-чен чугааларын, тоонуларын бо-лаа номчутулар. Урулар удаас Надежда Константи-новна Крупскаяның амыл-агындагы турсактаан З. Воскресенскийниң «Пароль» — «Идеал» деп тоонууу биле таанымын болур.

«Пионер» ийиш чартык чылда «Тыныгыларның шипчөөш», «Бүтү-элениң тымжурку штайы», «Сөз чүгү-ла амыл» — өртем» болган өскө-даа рубрикаларын улам-чылаар болган өскө-даа чаа-чаа солун материалдарын паралап үндүрер.

Журналда кайы-даа айла хостуг чатыдын ап болур сав-дер. Оң өртөз үш айла — 75 коп, ады айла — 1 рубль 50 коп.

Мария Ефимовна бот Гри-горий Ефимовичниң ө-бүзө-ни Бүрөн-Хем суурун чурт-танчылары улуг хуудукка-биле чугаалап турар. Кайы-зы-даа амылга көңүгү кымы-мак. Уру-дарынын кичиги амыл-чаага, кулутурут чо-рука кичигендер дээр ы-мыл көлөнгөн. Оларын уру-дарынын ада-нези биче сеткилдик, күш-ажылы мош-тумуларын дөзөп алгылаан. Улут уруу Илья Спирина дө-ди эртенгип. Сары-Сентин ийи дугаар школагада ору-даа, литература башкыдан турар. Талын Кызылдың уруа чүдү үчүлгөшкөн. Эң биче — Любимилас эртенгип чылын олуу дооскан, ам тө-рөн суурунун школагада пионер жокайтын болуп амылдап турар.

Мария Ефимовна бот Бү-рөн-Хем суураа урулар аси-салыкы кичигендигин.

Григорий Ефимович Проку-ляни Ада-чурттуң Улуг дайы-нын чылдарында совет чаштарын ботугу аас-ке-жигиш амылдары дээр, фашист эр-перинге удуз эрес-дидим түзүп турган. А хөй-бик, тургакчул удуз иштин чылдарында чөйүңү, чурту-дун экономиктиң бурунгар тогулуктан дээр, бүтү эш-өөрү-биле бир дөмөй, олут өбөйи амылдан келген бо-ган ам-даа амылдап турар. Коммунист, Ада-чурттуң Улуг дайынның кичиги-ниң Григорий Ефимович Проку-ляни мичан кичилер чо-чунга хүндүлгөдиг болбас аргакан. Оларга бис «текти-ны» хамыштырап чорутка-ныш, чорутуу бис.

Х. ОЛДАН-ООЛ.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтин Германияның Федеративтиг Республиказына чоранының дугайында КАДЫ КЫЛГАН МЕДЕГЛЕЛ

(Төңүзү. Эгез 1-ги артыда).

Талаар чедип алынган принципалдыг дугурукталары боттадырылган болдуар бүгү дуаагы көргүзөргө белеги илгерилей.

Ийн күрүненин арасында харылааларга эгезин чаа уе-чаа болза харылаалары өскө-даа тала-биле баа экижидип, илгерилей болуп арганы берип турар деп, СЭКП ТК-ның Чингине секретары болгаш федералдыг канцлер сааан. Ийн тала парламент ботуектеринин арасында харылаалары калбартырып, култура, өөрөдөгө, спорт, туризм талаа-биле солчулукчулар кылдырып, профсоюздардын, аныктарын болгаш өскө-даа харылааларынын арасында баа ол иштин ийн күрүненин хамааттарынын арасында харылаалар тудуары калбартырып, турмуш, гуманизм айтырлары таарыштыр шийирээрине дуаа чедир. Колдонулган болурун ийке тус-тузунда хамааттары ийке харылаалар тудуары болгаш солчулукчулар кылдырып, ийн талаагы бугурунелерин болгаш бот-болуп билчир чорукту, улааттарында, кижилерин угаа-болд талаа-биле бот-болуп байгычтырып, табынчы баа чаагай кожа-хелбө пайраады бгыж-лаарына бараан болуп согулаалы.

Хой талаагы, ийн талаагы-даа болурун барымдаалар турган, хамааттык мурунда рак болгаш чүрөк-дамыр аары-ларын эмгезинин аргалары ачылдып кылдырып, кужеништеринин каттыштырып турган, кадык камагалыктын талаа-биле кады ачылдыгына шуудайында эркектер чутула башкалар кылдырып күнөчүг деп саанаттыган.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары болгаш федералдыг канцлеринин 1971 чылдың сентябрында болгаш согулук ужура-жымынын үзүндө бэр Европада дүшкүрүтүп байдалды чыгарылышына улам ийн улау депшилте чедип алынган деп, олар сепкил ханш демделген. Совет Социалисттик Республикалар Эмгезинин, Польша Улуу Республиканын болгаш Герман Демократик Республикасынын Германия Федеративтиг Республикасынын биле керөөлөр, 1971 чылдың сентябры 3-те чаран дорт талаагы дугурукталар барымдаалар туруп болуп ол болушунда дуаа чедирген, ук дугурукталар, керөөлөр Европада керек кырында дотунап турар байдалды барымдаалар болгаш табынч жогжадеви хандарына бараан бооп турар.

Л. И. Брежнев болгаш В. Брандт Германиянын Федеративтиг Республикасы биле Герман Демократик Республикасынын арасында керөөн Европада дүшкүрүтүп байдалды чыгарылышына ужура-дуулаагы демделген. Олар ийн герман күрүненин Каттышкан Нацлар Организациасында кирер деп турарына байыр чедирген.

1971 чылдың сентябры 3-те чаран дорт талаагы дугу-жугаагына хамааттык аныгыларынч талаа-биле бол-дарын малайлап чутулаалык. Ол дугурукталары ийн-гы сатыры болгаш бүрү күсөдери Европанын төүштө дүшкүрүтүп байдалды малай чыгарылышына болгаш чогуру күрүнелеринин арасында, малайга Совет Эмгези биле Германиянын Федеративтиг Республикасынын арасында харылааларын экижидерине боттуп байгыт белекел бооп турар дээрине Л. И. Брежнев болгаш В. Брандт оларынч болгаш чыгыс ай болгон.

Федералдыг канцлер ийн күрүненин таарыччалыг чорукка үзгөйлөбөт ийн талаагы харылааларын чогучалыг бол-дур дугайында федералдыг чакаттык ЧССР-нин чазы-биле чутулаалыкынын арасында байдалын болгаш алаа хол-баштыр Мюнхен дугурукталарын дугайында айтыр-гы үзгө шийирээр дөш федералдыг чакаттык үндүрүп турар күнөшчилеринин дугайында дыйнааткан. ГФР-нин ча-за-биле ЧССР-нин чазынын арасында чутулаалыкынын таарыччалыктын доостур болза, Европада дүшкүрүтүп чорукту моон-даа согулар чыгарылышына керекке ол улау ужура-дуулаагы болуп деп Л. И. Брежнев биле В. Брандт бир дөш саян турарлар. Европанын чөш талаа-биле оол харылаалар ам-даа чок бооп турары кылды күрүнелер-биле дипломаттыг харылаа тургузганына федералдыг чакаттык белегин федералдыг канцлер оналган айткан.

Амгы уеде Европада политикалык бир-ле дугаарында болу берген айык чок чорук болгаш кады ачылдыгына та-лаа-биле ийне-европа чөвүл хураалын белеккен баа

оноу эрттирери-биле холбашкан айтырлары баа илк чутулаалык көргөн. Хельсинкиде хой талаагы консул-та-цияларын улаас доостурган, ол чөвүл хураалды эч чокчу уеде чыгырында болгаш ол хемчегин дөшөйе ужура-дуулаагы дөшөйе эрткен турарына илгерилей-лээн. Европада табынчыны, айык чок чорукту болгаш кады ачылдыгына бгыж үздөшүн салыр согула-биле ол чөвүл хураалды чедипкиниг болурун ийн тала дуаалаарына долу шийирээр.

Топ Европада чепсектиг күштерин болгаш чепсекте-ништин кайы-даа талаагы кызырары-биле холбашкан айты-рыларга хамааттык санал-оол солчулукчу болган. Мында киржип турар күрүнелерин айык чок чорукта хо-ра чедирбенин принципине дүшүртүп ол айтырларын дугу-жуп шийирээр чорук Европада табынчы бгыжгыларын-ч доостурганга таарык ийн деп, талаар бир дөш саян турар. Хой талаагы чутулаалыкынын үзүндө ол айтырларын шийирээрде бүгү киржикчилерге таар-жыр кылдыр ону дугурук алырдыг илг бөригө ботта-рыныч белегини дугайын олар медеглээн. Илг чуту-лаа-жымынын арасында белекээр талаа-биле хой талаагы кон-султацияларын Венада боттуп байдал-биле бооп тура-рына ийн тала байыр чедирген болгаш ол консултациялар чокчу уеде чедипкиниг доостурган турарына илгелги илгерилээн.

Ядролук чепсекте шийирээрине дугайында 1968 чыл-дың июль 1-инч көрөшүнө дык хой санын күрүнелер-иниң ол салып, күшүгү кылдыр бадылаагы сепкил хааны-чы-биле демделген. Бо чылдың апрельд 3-те Ев-ратом биле Магатиин арасында ол салдыган дугуруктал-ды кичөөчөгө көргөш, федералдыг чазан ол көрөшн хой-ла-жугууда органдарга бадылаары-биле кирер дээн. Ол көрөшн амыдаларга боттадыр чорук чепсекте-ништин дүшкүрүнүн орунуга баам болушкан, ядролук дейи-шын үчү болуп кызынган ээсөөдөргө, дөшөйе айык чок чорукту улам бгыжгыларын илгелги болурун ийн тала саан турар.

1973 чылдың январь 27-де Парижде ол салган, Вьетнама дайыны соода болгаш табынчы катат тургузар дуга-йында дугурукталар Л. И. Брежнев биле В. Брандт байыр чедирген, дөшөйе бүгү байдалды экижидерине хер-өөнө ол чутула салышкын болгаш деп саанавар. Париж дугурукталарында алаа ол салган бүгү талаарыны сагыр чо-руу чер бөмбүрүнүн ол көрөшн бгыж табынчы ханды-рында чутула илг болуп деп олар саан турар.

Талаар Чоокчу Чөп чүкте байдалды дүшкүрүтүп бооп турарын сагыш-сепкилди ханынчадан айткан, оол-биле холбашкан айтырларын КНО-нуң Айык чок чорук чөвү-лөйиң 1967 чылдың ноябрь 22-де резолюцияны дугу-жуп шийирээрине эркектер чутулаагы демделген. Чоокчу Чөп чүкте ийне болгаш бгыж табынчы тур-губарын чедип алырдыг улаанга бүгү орадыкыныч-нарын дөшкөдөр олар медеглээн.

Бооп эрткен бөсөдөлөр ийн күрүнелерин кады ачыл-дыгына, оол-биле кады дөшөйе айтырларынын талаа-биле харылаалары улам калбартырып илгелги бооп, Совет Эмгези биле Германиянын Федеративтиг Республикасынын арасында политика, экономика, эртем-техника болгаш културалар харылааларын ийн күрүненин эрге-ажыны-таарыштыр илгерилей хогжудерине перспективаларын ачтыкан деп, СЭКП ТК-ның Чингине секретары болгаш фе-дералдыг канцлер бир дөш көрүп турар. Чедип алынган түндөлдөр ийн чуртка калар уеде бугурунелер көр аргаман берип турар.

Л. И. Брежнев Германиянын Федералдыг Республи-касына турганынч үзгөйе алаа көргүсөн эгиз-эелдк чо-рук дөш чорук четтиришкенин илгерилээн. Федералдыг президент д-р Г. Хайнеманга болгаш федералдыг канцлер В. Брандтыга Совет Эмгезинин албанын алы-чорун кы-лып кылдыр чалаанын дөшөйе берген. Чалаанынч олар өөрүп четтиришкенин-биле хүлөп алганын.

Көшөгөштер-Петерсберг, 1973 чылдың май 21.
Л. И. БРЕЖНЕВ, В. БРАНДТ.

Дээрги мындагылар Вилли Брандтыга ГФР-нің Федералдыг канцлеринге

Дээрги федералдыг канцлер, Силерге, ГФР-нің чазына болгаш улаууна бистин хун-дугу алычлар кылдыр хү-лөп ол баа Совет Эмгези-нин улаулары эки багыш-сепкил-биле көргөсөн дөш чалбыштыгы-биле өөрүп чет-тиришкенин илгерилэсеп тур мен.

Бо хүнүрде бистин кады кылган ажылымы бистин чурттарымы арасында хары-лааларын калбартырып аяа бараан болурунга илгел-биле чоруп ол бис.

Л. БРЕЖНЕВ.
ИД-62 самолёттан.
1973 чылдың май 22.

Социалисттик чарыш

КОСТРОМА. (СЭТА-ның көр). Костроманың бугу ма-гизинеринин дөштүгү бир кезин дөшөлөгөз арга-биле ачылдып турар. Магизинерге келген садып алычкар бот-тарына боттары бараан бо-дур. Костромачыларынч ма-гизинерге келген өттирер үе-ыгы «садыкымыз» тур-ганына бодарга дык эвэ-жөн. Бараан саарытагы ай бүрүлде улам көүдөп тур-бар. Магизинеринин, брига-даларын, уагестарынч колдонулган арасында со-циалисттик чарышты конгус-кы органдарына садыгынч чаа-чаа аргаларын улам сый-ырааттыгына баа дуаа улау ужура-дуулаагы болган.

Л. И. Брежневтин ЧССР-нің болгаш ПУР-нуң удуртукчуларына самолёттан телеграммалары

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежнев Гер-маниянын Федеративтиг Рес-публиказында Төртүн чуртуче ужуруп кел чорам, Чехосло-вакиянын Коммунисттик пар-тиясынын Топ Комитетинин Чингине секретары Г. Гусак-ка, ЧССР-нің Президентизин Л. Свободага, ЧССР-нің Ча-заанын даргазы Л. Штругал-га самолёттан телеграмма чо-руткан. Мында чутулаап тур-ар: «Төртүн чуртче орук айы-биле социалисттик Чехо-славиянын дөшөйе-эргиниң кыры-биле ужуруп эртин чо-раап, эртим өнүктүрүп силерге болгаш бүгү чехословак улу-ла аны-дуума дуузулук ком-мунисттик байыры чедир-башып, социализм болгаш табынчы херөө дөш дем-селе чаа-чаа улау чедип-кинирине күзөдөшкө.

Ол иштин эи Л. И. Бреж-нев Польшаның Каттышкан анычмын партиязынын Топ Комитетинин бурга секретары Э. Герекке, ПУР-нуң Күрүнө Чөвүлөйиң Даргазы Г. Яб-ловскига, ПУР-нуң Минис-трлер Чөвүлөйиң Даргазы П. Ярошеничига телеграм-малар чуртуктап, социалисттик Польшаның удуртукчуларына болгаш бүгү хамааттарына ба-йырып чедирген, эч эки чүд-дөргө күзөш. Коммунисттик болгаш табынчы илгелеринч оран-дөшөйе бүрүн тиялаарына эрге-ажыктарына ЧССР биле ПУР-нуң арасында аны-дуулаагы эки-лел улам бгыжгар дээрине буурун Л. И. Брежнев илгерилээн.

(СЭТА).

Эш Л. И. Брежневтин Москвада чедип келгени

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары, СССР-нің Дөшөйе-эргиниң Президентизин Кө-жигүтү Л. И. Брежнев ГФР-нің федералдыг канцлеринин чалаанын дугураа Гер-маниянын Федеративтиг Рес-публиказында алаа алы-чорук кылган соода майын 22-де Москвада эч анып келген. ГФР-ден эи Л. И. Бреж-нев-биле кады оол алы-чорууна ону үлөп чорам СЭКП ТК-ның Политбюро көжигүтү, СССР-нің даштыкы херектер

министри А. А. Громыко, даштыкы садып министри Н. С. Паголячев, хамааты ужура чуту министри Б. П. Бугаев, СЭКП ТК-ның Чингине секретарынын дуаала-чылары А. М. Александров, А. И. Баатов, СЭТА-ның Чингине директору Л. М. Зам-кин, СЭКП ТК-ның дөшөйе-эргиниң эргелекчилерин орадыкымы В. В. Загладин олар баа эи чавып кел-генер.

СССР-нің күрүе тутарын

Н. В. Подгорныйның Афганистанда чоруп турары

КАБУЛ. (СЭТА). СССР-нің Дөшөйе-эргиниң Президентизин Даргазы Н. В. Подгорный Афганистанын хааны Мухаммед Захир Шах биле болгаш хаанын карыны Умар-биле хаанынч хоорай зоо-гунда турар чери Карзамыр-ге май 22-де ужурашкан. Найыраалды бөсөдө болган.

Чөкөсөтүрү ордуга ол хүн Н. В. Подгорныйга Афганис-тада турар дипломаттыг тө-

лө чөрилерин удуртукчу-ларын бараалдагып таарыш-тырган.

КАБУЛ. (СЭТА). СССР-нің Афганистанда элчини А. М. Пузанов Афганистанын хааны Мухаммед Захир Шахтын чалаанын дугураа мында найы-раалды алы-чорук кылгы чо-руп турар, СССР-нің Дөшөйе-эргиниң Президентизин Даргазы Н. В. Подгорныйга алдар кылдыр хүлөп алыш-кын кылган.

Чутулаалыкына чарга ки-ришкенер.

Совет талаагы — СССР-нің Дөшөйе-эргиниң Президентизин Даргазынын орадыкымы А. М. Калчев, СССР-нің Ми-нистрлер Чөвүлөйиң даш-тыкы экономика чыгыш хары-лаа-жымына күрүе ком-итетинин даргазы С. А. Сая-ков, СССР-нің даштыкы хер-ектер министринин орадыкымы С. И. Козырев, СССР-нің камгалам министринин орадыкымы, армий генералы И. Г. Павловский, СССР-нің Афганистанда элчини А. М.

Пузанов, СССР-нің ДХМ-нин Ортакы Чөп чурттары-нын кыдыныч эргелекчи В. И. Минин.

Афганистанын талаа-да: Премьер-министр болгаш даштыкы херектер министри Мухаммед Муса Шафик, хаан ордунуң министри Аи Мухаммед, национал камгалам министри, армия генералы Хан Мухаммед, павлаанынч министри Абду Вахед Сори-би, даш херектеринин болгаш үлөтүрүчү министри Г. Д. Азиз, көдө аны-агы болгаш аргандарынч министри Аб-дул Бакки, Афганистанынч СССР-де элчини М. Ареф.

ДХМ-ның ийне политиктиг департаментинин чингине се-кретары Абду Вахед Керим болгаш албанынч өскө-даа ки-жилери кирешкен.

Шайлаалга

КАБУЛ. (СЭТА). Афганис-таның Премьер-министри болгаш даштыкы херектер министри Мухаммед Муса Шафик май 22-де СССР-нің Дөшөйе-эргиниң Президи-умун Даргазы Н. В. Подгор-ныйн алдары дөш шай-лаалга тургузган.

В. Н. Подгорныйн үлөп чорур албан кижилери ол шайлаалга баа олурткан.

Афган талаада алаа парла-мент палаталарынч дарга-лары, министрлер болгаш парла-мент депутаттары барган-вар.

М. М. Шафик биле Н. В. Подгорный найыраалды даш-кын көдүргөсөн.

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары, СССР-нің Дөшөйе-эргиниң Президентизин Кө-жигүтү Л. И. Брежнев ГФР-ге чорам алы-чорун дөшөйе эч калба-биле со-нуурган. Эш Л. И. Бреж-невтин алы-чоруу болгаш ооң үрө-түндөргө эч чу-гула политиктиг болушун кылдыр, чутуе ийн күрү-ненин арасында аныктыг харылааларын баа кады

ажылдыктыгы калбарты-рып херөөнө эвэс, харын Европанын болгаш бүгү дөшөйе-эргиниң үздөшү-биле экижидерине херөөнө кирген, үлөш чөшөс үлү-кү кылдыр бүгү даштыкы солчулары, радио, теледе-низи, күрүе, политиктиг, хой-кыш ачылдыкчылар үлөш турар.

Л. И. Брежневтин алы-чоруу түндөлдөр СЭКП-ның XXIV съездинин чүдүдүгү деп көргөн табынчы Про-грамманын боттадырына Совет Эмгезинин Коммуни-сттик партиясынын, оол ле-

нинчи Топ Комитетинин чы-гыш чок туруштуу, чуту-лаа-жымынчак, бугу-редит илгерилей көргүсө-лөш, согуларынч чүдүлөр-лө, тайлыбарларынча бол-гаш корреспонденталарда демделген.

Л. И. Брежневтин барымы-герман телевидение даш-чыштыр чутузын болгаш Боннага ол салган кады кыл-ган медеглэди ийке олар-ынч дугайында тозарай та-йлыбарларынч барымы-гер-ман парлаага парлай үндү-ргөн. Л. И. Брежневтин ГФР-ге алы-чоруу, оол федералдыг канцлер В. Бранд-биле чу-

гаалаа-жымынын ийн кү-рүненин арасында, дөшөйе айтырларына-даа хама-аттыр кады ачылдыктыгы улам калбартырып дуаа чедирген, ийн күрүненин эрге аныктыгына дүшүртүп СССР биле ГФР-нин арасында поли-тиктиг, экономика, эртем-техника болгаш култура харылааларын илгелдейт калбартырып перспективаларын берген деп, согулар демделген турар.

Л. И. Брежневтин барымы-герман телевидение даш-чыштыр чутузын таймыр-лаап, «Фрашфуртер алы-кымын» солчулунч багыш-тырды. Л. И. Брежнев Совет Эмгези-нин Федеративтиг Рес-публика-биле дөш каттыш-тырын ачылдыгына дем-делген, ийн чурттуу ара-ында чаагай кожа-хелбө харылааларынч үздөшү бооп турар экономика болгаш са-дыг харылааларынч калбар-тыр деп санаалар. Совет, ба-рымы-герман харылааларын Л. И. Брежнев Европада бол-гаш оол ирак-даа чөдөргө улаустар арасынын амыды-ларын үздөшү-биле бүгү тала-агы кадык-чаагай болуу-рында холбаштыр үлөшкөн. Мында болгаш, айык чок чорук айтырларына чутула-жыр талаа-биле ийне-евро-па чөвүл хураалы белекээр-иниң херөөнө СССР-нің ГФР-нин, Франциянын, АКШ-тын болгаш өскө-даа чурттар-нын арасында чогучалыг кады ачылдыктыгы Л. И. Брежнев чутула ужура-дуу-лаагы деп үлөшкөн.

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежневтин ГФР-ге алы-чорук кылгы чо-раанынч дугайында мате-риалдарын ГФР-нің согулары бирги арынаарына пар-лаан.

(СЭТА).

Барымы герман тусеай эртемчилер совет ужура чутуа улетиртүүгү продукцияны бедин-биле үлөшүр турар. ГФР-нің алаа дөшөйе-эргиниң реактивтиг «ЯК-40» деп пассажир самолёттары аргыжаа кылган ужура турар. Оларын СССР-ден садып алган. Хой-хой согулааларга ажыгаар «Ка-26» вертолёт аажок сонугурагыч бооп турар.

ЧУРУКТА: ГФР-нің эч багыштыг садып алган совет вертолёту. Ону Левер-кузене «Сити-Бау-КГ» фирма садып алган.

Кейтон—СЭТА-ның фотозу:

«КАМАЗ» дээр чаа хевиринч чүк автомобильдеринин

баштайгы үндүрүлгөз 1974 чылдан эгелээр. Боудун күчүзүнүң талаа-биле дөшөйе-эргиниң улау дээн бо заводт Намада Наберенине Чельны хоорайнын чогуунда тудуп турар. Автомобильдин бодун, тодаргаларга, Москванын Лихачев аттыг заводуга бугуруп үндүргөн оол үлө-портжыны шөшөлдөн ПМА-ның корреспондентизин Виталий СУХАЧЕВСКИЙ кылган.

Күрүе шөшөлдөз эрттирер чөдө совет «МАЗ»-тар, «ЗИЛ»-дер, даштыкы «Мер-седес-Бенс» баа бо бидил-гир компаниянын чаа үндүр-гөн «КАМАЗ»-тары чыкка-лышкан туралар. Күчүлүг бол-гаш күрүшүгү, шөшөргө, эрги хевиринч мати-налар холжон бөдүүн кыл-дыр нөсүр болду. Ол мати-наныч ачылдыгы калдыг ир-ги?

Эниптерн пүтөөлөрүн алган, олуутарын элөп тур-лар. Оларынч чамалымы ка-дыр дөштүгү чөрилерин болгаш доштукчуларга кудургалар-ны, өскөдөр малай-балар-ды чөрилерин азы суураар

түг гидрокүштериниң ду-далап турар. Инженер-кон-тролер Борис Дитковский хой-лазы приборларда магна-дышкыныч көргүзүлгөри журналыга бижип ол чорду.

Таарымчалыг, чымчак оут-тарда үлөшө сымдыч чор-бис. Аргымыста дынал бар, алаа элөчтө солжур чолаа-гы улау-даа болур аны алаа дөрт дугуары пассажирлар-даа олуртуп ол болур. Матина-лык кабинаның чыгыш боор хөрсөккө ачылдыгы каан турда, маааа кыжын бөзүп чутуе хейлигич ачылдып бо-дур.

Кабалага олурарга шип-пид деп чүшөп чөдө кыжы-ны кайгытар. Дөшөйе-биле ачылдып машиналарга элөш кылдыр чутулаалар бөзүп ич-чылаас болгаш. А маааа сымарынын бөзүн дыйнап кыраа сөз. Моторунч даагы кыраа орук кыдында дый-налыр.

Карадылган эгелээр, Чола-чы машинаныч айттыга при-борларын чырыда каасты. Чымчак, ногаалымаар чырык өттүр согулугаатар, сайнар тодаргай нөсүтүн чорлар. Ни-колай Каталанын чырыктың күжүн эвөөжөдиз азы көүдө-диптер аргаларын көргүзү-лгө биле реостаттың тудуаын до-гагалы каасты. Ол үрүмкө чыгыш кылдыр сагыш-дыраа-да, оол ажык улау: энергияны каанан алдыр, ка-рак баа шылгаас.

Спидометрике көргөш, чо-лаагыне илгелг чок көрдүм. Бистинч поездизин чык бол-гаш даш-пимжөөн чокка, шак-та 90 километр маңдаш олур.

Шунтузун шы чоруп тур-сүрөөдөңер—деп, мөң бо-долошмы эскерип каананын илгел— дыйналы-дыр он. Бир дугуарында чачыкка-лымдан бөдүм бөзүм маа-нанын ол хире дүргөн чоруп

орарын эскербедим — деп уламчылды.

Инженер Дитковский та-йлыбарды-дыр: — Кабыларынч анычтан кы-лын каан, көрдүрүп бо. Оол алаа-да чараш болуу дөшөйе-эргиниң кабыла болгаш. Мын-да үн эрттирбөс материалдар аныккалар. Оол ужурунда мотор даа-даа дыйналас, чолаагы орукка баа шоолуг чагыраавас. Алаа маапынч чымчак чоруп орамынч ужуру болза, оол амортиза-ция системасы-биле эки хандыгы ит аныч чыл шо-ноп тур мен. Мынганга, бо маапын эч бөдүм негедөлө-гө харылап шыдар дээр-эни бүрүн шийирээрине-биле чутулап шыдар мен. Бо дөргө, дээр дөшөйе-эргиниң дөштөшүлүгү чок, чам-дык көргүзүлгө талаа-биле оларын хары-даа ажим тур-ар, тергенин дөшөйе-эргиниң

Автомобиль улетиртүүгү аны-агы бугурулгөлеринч инженерлери бо шөшөлдө-кырып турарлар. Мында ки-жи бүрүзү ол чык маапын-чыныч орагананынч кайы-бир көзөөн хынан чорур. Бо-рис Дитковский Наманың ав-томобиль заводуну шөшө-лдөз эрттирер турар. Ол ма-пынны комплекс аны-биле хынан чорур.

Заводтук — бугуруп үн-дүртүчүгү, төлөөн бол-гыларда, бо автомобильди бугурур кылдыр хүзөп алы-рына бөзөн силер бө? Ин-женер бугурулгө-биле ха-рылаа-дыр: — Ийе, «КАМАЗ» дөшөйе-эргиниң амыг автомобиль тудушун-дуң дүрүлгө-биле эки бар-ла чүдүлгөри шунтузун үлөшөргө алган бөдүр ийн. Намынч даш азын байдал-да ол бөдүм кайгытмын кыл-дыр көргүсөн. Дагыл-даа, оңул-чындыл-даа чөдө-гө, дүргөн маапыр орук-

тарга болган көдө оруктар-га-даа таарымчалыг ачыл-даар-дыр. Башкара тударга чык, эпит, камгалаалыг, аар чык көдүргөниң улау күшүгү, ирак-урак орук эрте-ринге илгелдейт. Алаа күш-түг соон-даа көргүзүп өвөс: тусеай тургускан дөриге ди-зельдиг холдөдирчигин дүр-гөн ачылдыктар арганы бе-рип турар. Ол арга конгус-ажыктыг, чүтө дөргө, «КАМАЗ»-тар хой нурууунда Силерге, дошкун соок Со-гу чүккө ачылдыр алаар бол-гаш.

Машина эвэс, чутулаа-зын-дыр бо — деп, чолаа-гы Николай Каталанын хоер-иди. — Аны-агы чык маапы-наларыга чорук кездим. «КАМАЗ»-ты оларынч чы-гышылда-даа дөшөйе-биле ча-гыштыр алаа автомобиль. Кыпар чутуу азы үзү эвөш артса, автомат оол дугайы меделейт каапар-дыр. Чам-дык берге байдалда ол, чи-

